

V.11. SEKTORSKI PRIORITETI – PROTUMINSKE AKCIJE

1. Ciljevi reforme u sektoru

- 1.1. Omogućiti postojano i efikasno sprovođenje protuminskih aktivnosti u skladu sa ciljevima Strategije deminiranja¹ u BiH do 2010. godine, s posebnim naglaskom na humanitarno deminiranje, upozoravanje na opasnost od mina, i socijalnu pomoć žrtvama mina;**
- 1.2. Stvoriti, unaprijediti i održavati institucionalni i ljudski kapacitet u skladu s potrebama Strategije deminiranja u BiH do 2010. godine;**
- 1.3. Osigurati financijska sredstva, potrebna za efikasno sprovođenje protuminskih akcija kroz međusektorsku, regionalnu i međunarodnu saradnju.**

2. Stanje

Bosna i Hercegovina, najgušće zasijana minama u svijetu, spada u red zemalja sa najvećim socio-ekonomskim utjecajem mina, kako na lokalnu zajednicu, tako i na razvoj zemlje u cjelini. Raspoloživi podaci pokazuju da se sumnja da je više od 4 procenta teritorije zemlje minirano i da je ovim problemom pogođeno više od 1.400 naseljenih mjesta u Bosni i Hercegovini. Strateški cilj jeste oslobađanje BiH od negativnog uticaja mina na stanovništvo i socio-ekonomski život u BiH. Osnovna odgovornost i nadležnost za provođenje protuminskih akcija u BiH je na Vijeću ministara, odnosno Ministarstvu za civilne poslove, koje preko svojih organa - Komisije za deminiranje i Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini - osigurava provođenje operacija humanitarnog deminiranja i drugih protuminskih akcija. Vijeće ministara je usvojilo Strategiju deminiranja BiH do 2010. godine, kojom se preciziraju aktivnosti u vezi sa rješavanjem problema što ih uzrokuju mine

Zadaci i nadležnosti Komisije za deminiranje, Odbora donatora u BiH i Centra za uklanjanje mina uređeni su Zakonom o deminiranju u BiH. U Bosni i Hercegovini se protuminskim akcijama bavi više od 40 organizacija. BHMACH ima centralnu kancelariju u Sarajevu, kancelarije u Sarajevu i Banja Luci i osam regionalnih kancelarija, zaduženih za operativne aktivnosti. Ostali činioци u poslovima humanitarnog deminiranja su domaće i strane komercijalne kompanije, nevladine i vladine organizacije, entitetske organizacije i tijela (civilna zaštita, entitetske vojske), Međunarodni i domaći komiteti Crvenog krsta, te razne druge organizacije, koje svojim aktivnostima parcijalno dolaze u dodir sa poslovima deminiranja (rehabilitacija žrtava mina, npr). Raspoloživi kapaciteti za humanitarno deminiranje omogućavaju dostizanje postavljenih ciljeva.

3. Problemi u sektoru

3.1. Raskorak između realnih potreba BiH i materijalnih mogućnosti

Dosadašnja iskustva iz strateškog planiranja na nivou BiH ukazuju na veliki raskorak između realnih potreba za protuminskim akcijama u BiH i mogućnosti zemlje da podržava potrebnu dinamiku i proces protuminskih akcija

3.2. Slaba saradnja sa ostalim sektorima po vertikali i horizontali

Problem deminiranja po svojoj suštini ima veliki uticaj na sve ostale sektore, i predstavlja značajan ograničavajući faktor. Ostali sektori ne pokazuju dovoljno interesovanja za ovaj problem, insistirajući uglavnom stihijski na hitnim zahtjevima za deminiranje, radi provođenja projekata rekonstrukcije odredjenih sektorskih kapaciteta.

3.3. Slab odziv organa vlasti na svim nivoima upravljanja

Podrška, koja je neophodna za efikasno sprovođenje misije BHMACH-a, nije na odgovarajućem nivou. U ovom slučaju radi se i o širokom spektru nematerijalne, ali i finansijske pomoći, koja je neophodna BHMACH-u da bi mogao nesmetano funkcionisati. Vlade su na osnovu Zakona preuzele svoj dio podrške BHMACH-u, no ta podrška je samo dijelom realizirana.

¹ Postojeća Strategija koju je usvojilo Vijeće ministara zove se "Strategija deminiranja u BiH". U toku je proces preispitivanja Strategije na osnovu novih elemenata dobijenih iz sistematskog izviđanja, istraživanja utjecaja mina i drugih podataka dobijenih u procesu prikupljanja i analize podataka. Ova nova revidirana strategija će se zvati "Strategija protuminskih/protivuminskih akcija u BiH".

3.4. Finansijski problemi

Opšte je poznata loša finansijska situacija u kojoj se nalazi BiH. Međutim, bez obzira na to, nužno je osigurati sredstva za organizaciju i provođenje humanitarnog deminiranja i drugih protuminskih akcija. Rješavanje problema mina je preduvjet za povratak, obnovu i razvoj. Međunarodna zajednica je u svojim planovima zacrtala prelazak kompletnog finansiranja na domaće vlasti i izvore. To je proces koji se dešava postepeno, ali vlasti u BiH za sada ne reaguju na adekvatan način.

4. Prioriteti

4.1. Unaprijediti sve aspekte procesa deminiranja

U skladu sa Međunarodnim standardima humanitarnog deminiranja, Standardima humanitarnog deminiranja u BiH i Zakonom o deminiranju u BiH, potrebno je neprestano razvijati sve aspekte protuminskih akcija u BiH. Vodeću ulogu u tome će imati BHMACH. Glavne mjere su:

- unapređivanje standardnih operativnih procedura BHMACH i Standarda za uklanjanje mina i NUS-a u BiH,
- primjena ISO i međunarodnih standarda za protuminske akcije,
- saradnja sa međunarodnim i domaćim naučnim institucijama koje mogu imati pozitivan uticaj na deminiranje.

4.2. Završiti deminiranje prve kategorije prioriteta, prema listi prioriteta BH MAC-a do 2010.

- aktivirati postojeća finansijska sredstva, kako bi se postigao očekivani nivo protuminskih aktivnosti.

4.3. Završiti sistematsko izviđanje i istraživanje utjecaja mina u BiH.

- Zajedničkim radom BHMACH-a i međunarodne NVO "Handicap International" dobiće se jasna slika ukupnog problema mina i njihovog uticaja na sve aspekte života u BiH.

4.4. Revidirati Strategiju deminiranja 2010.

- Prema Strateškom planu deminiranja u BiH, do 2004. godine potrebno je uraditi reviziju plana, koja je uzrokovana stalnim uvođenjem novih tehnologija. Revidirana strategija deminiranja u BiH će na osnovu rezultata sistematskog izviđanja i istraživanja utjecaja mina mnogo efikasnije usmjeravati napore u deminiranju i omogućiti bolje korištenje ograničenih finansijskih sredstava, uz postizanje boljih rezultata.

4.5. Nastaviti rad na upozoravanju na mine (Mine Reduction Education – obrazovanje za smanjenje mina), kao prioritetnom zadatku stalnog karaktera.

- Koristiti moderne obrazovne metode (interaktivno obrazovanje, internet, samo-obrazovanje) kao dio programa protuminskog upozorenja u srednjim školama, obučiti organizacije i pojedince za realizaciju programa i projekata.

4.6. Djelomično reducirati i obilježiti površine koje spadaju u drugu grupu prioriteta do 2010.

- Na osnovu razvoja procesa deminiranja i Strategije deminiranja u BiH, do 2010. trajno obilježiti minirane površine koje spadaju u drugu i prelaze u treću grupu prioriteta.

5. Potrebna finansijska sredstva za deminiranje u BiH za period 2004 – 2007.

Protuminske akcije u BiH se financiraju iz budžeta svih nivoa vlasti u BiH i putem donacija direktno od donatora ili preko agenata donatora. Ovaj proces, u skladu sa zakonom o deminiranju, nadgleda Odbor donatora. BHMACH-a se finansira iz budžeta na nivou Vijeća ministara. Za sada UNDP finansira operativne troškove poslova BHMACH-a, ali u ograničenom iznosu.

Prema proračunima koji se nalaze u Strategiji deminiranja BiH, finansiranje deminiranja u ovom periodu se može prikazati na slijedećin način:

Iznosi u milionima KM.

Godina	2004.	2005.	2006.	2007.	Ukupno
Finansiranje programa za upozoravanje od mina	0,100	0,100	0,100	0,100	0,4
Finansiranje strukture BHMAC	6,500	6,700	6,700	6,700	26,8
Tehničko izviđanje	18,622	1,917	18,917	19,118	75,5
Deminiranje	61,630	64,712	64,712	66,252	257,3
Trajno obilježavanje	1,465	1,884	1,884	1,926	7,1
Ukupno	88,217	92,213	92,213	94,096	366,7

Izvori sredstava, u milionima KM

Godina	2004.	2005.	2006.	2007.	Ukupno
Budžeti u BiH	13,2	18,4	23,1	28,2	82,9
Donatori	75,0	73,8	69,1	65,8	283,8
Ukupno	88,2	92,2	92,3	94	366,7

Ukupna sredstva za finansiranje humanitarnog deminiranja u BiH za ovaj period iznose 366,700.000 KM. Međutim, u 2002. i 2003. godini nisu osigurana sredstva iz donacija, u skladu sa finansijskim pokazateljima u Strategiji deminiranja u BiH, što znači da nije ostvaren planirani tempo redukcije površina, sumnjivih na mine. To će zahtijevati dodatna sredstva do 2010. godine, kako bi se ostvarili postavljeni strateški ciljevi.